

Dedolarizace BRICS+: ekonomický nebo geopolitický problém?

NI nationalinterest.org/feature/brics-de-dollarization-economic-or-geopolitical-problem-207005

20. října 2023

Aby čelila americké finanční dominanci, nedávno rozšířená skupina BRICS+ prozkoumala možné způsoby dedolarizace. To by znamenalo snížení počtu transakcí uskutečněných v dolarech půjčováním v místních měnách členským zemím.

Nicméně, spíše než se snažit být geopolitickým protipólem k „světovému řádu založenému na pravidlech“ pod vedením USA, bylo uskupení BRICS+ původně koncipováno jako ekonomický blok v roce 2001, kdy ekonom Goldman Sachs Jim O'Neill navrhl, aby Brazílie, Rusko a Indie a Čína by do roku 2050 dominovala světové ekonomice. Na počátku 80. let představovaly kombinované ekonomiky pěti zemí BRICS+ 16 procent z hlediska parity kupní síly (PPP) a do roku 2022 se toto číslo zvýšilo na 32 procent celosvětového HDP. Naproti tomu země G7 během tohoto období klesla ze 46 procent celosvětového HDP na 30 procent. V důsledku toho by globální správa musela

zahrnovat největší rozvíjející se ekonomiky světa. Otázkou je, zda nedávné přírůstky do BRICS+ odrážejí posun v globální ekonomické dynamice, který zahrnuje výrobní země, jako je Indie, Čína a Jižní Afrika, a producenty ropy, jako je Írán, Saúdská Arábie a Spojené arabské emiráty. Případně, pokouší se globální jih nahradit západní řád založený na pravidlech?

Výzva při řešení těchto otázek je posílena skutečností, že BRICS+ postrádá webové stránky se stanovami a nemá stálý sekretariát. Kromě toho jsou kritéria pro vstup do BRICS+ vágní. Britský ekonom Lord Jim O'Neill se zeptal, proč noví členové vstoupili do BRICS+. Jak poznámenal O'Neill : „Koneckonců se nezdá, že by rozhodnutí bylo rozhodnuto na základě nějakého jasného cíle, natož ekonomických kritérií. Proč se například nezeptal Indonésie? Proč Argentina a ne Mexiko, nebo Etiopie a ne Nigérie?

Svévolné členství představuje historický zlomový bod, ve kterém členské státy BRICS+ teprve musí určit, zda jejich ekonomické zájmy nebo geopolitické ambice převáží ty druhé. V současnosti ekonomické zájmy nahrazují zájmy politické, jak prohlásil brazilský prezident Luiz Inácio Lula da Silva : „My [BRICS+] nechceme být protipólem G7, G20 nebo Spojených států. To, co BRICS+ prezentuje jako pouhou multipolaritu, je však stealth strategií, která má zpochybnit prvenství USA v mezinárodním systému.

Odmítání „řádu založeného na pravidlech“ a vzývání „nekolonialismu“ ze strany BRICS+ je navrženo tak, aby rezonovalo s globálním Jihem a zároveň umožnilo autokratům upevnit svou vládu a těsněji se vzájemně sladit a konfrontovat se Západem.

Ruský prezident Vladimir Putin, kterého zaskočila liberálně demokratická podpora Ukrajiny, usiluje o to, aby se BRICS+ stal obchodním blokem reprezentujícím „globální většinu“. To by učinilo BRICS+ nezávislymi na dolarovém směnném systému a podkopalo

globální trhy, které obchodují s ropou v dolarech. Obchodní blok by zase zabránil globálním trhům uplatňovat sankce vůči zemím, jako je Írán a Rusko. Za tímto účelem považují Čína, Rusko a Brazílie zavedení měny BRICS+ za vysokou prioritu .

To, co mělo být původně ekonomickým uskupením, se vyvinulo v politické uskupení, když brazilští a ruští ministři zahraničí v roce 2009 navrhli vytvoření formálního politického uskupení BRIC . Jim O'Neill odpověděl: "Zpochybnil jsem účel organizace."

V reakci na to poradce Bílého domu pro národní bezpečnost Jake Sullivan bagatelizoval plány na expanzi bloku. Řekl, že kvůli rozdílným názorům zemí BRICS+ na kritické otázky nepovažuje BRICS+ za „vyvíjející se v nějakého geopolitického rivala Spojených států nebo kohokoli jiného“. Fantazie dedolarizace je zpochybňována stabilní ekonomikou Spojených států, likvidní měnou a bankovním systémem, aby byly zaručeny mezinárodní transakce. Naproti tomu Čína udržuje přísné kapitálové kontroly, což podporuje její ekonomický růst tažený exportem. Kromě toho je nepravděpodobné, že by Čína a Indie provedly významné finanční reformy, aby se jejich měna stala likvidnější.

Není to pouze status dolaru, který kompenzuje politické ambice globálního Jihu.

Indie a Čína jsou geopolitickými rivaly, stejně jako Írán a Saúdská Arábie. Navzdory tomu, že každý ze států BRICS+ udržuje odlišné geopolitické zájmy, žádný z nich neodsoudil ruskou invazi na Ukrajinu nebo íránské dodávky dronů Rusku. V září 2023 na Asijsko-pacifické ropné konferenci (APPEC) Russell Hardy, generální ředitel společnosti Vitol, poznamenal, že ruské sankce vytvářejí silnější vazby mezi zeměmi BRICS+. Země BRICS+ neodsoudily íránský jaderný program

a členství Íránu v BRICS+ mu může nabídnout páku při budoucích jednáních se Spojenými státy, zatímco Teherán naváže užší ekonomické a bezpečnostní vazby s Moskvou a Pekingem.

V důsledku toho musí Spojené státy neustále bránit BRICS+, aby se ve střednědobém až dlouhodobém horizontu spojily do geopolitického konkurenta, v širším smyslu odvrácení globálního Jihu, který soutěží se západním řádem. Spojené státy mohou využít opoziční agendy mezi různými členy koalice a posílit strategické vazby s nově přistupujícími zeměmi, jako je Egypt, Spojené arabské emiráty, Saúdská Arábie a Etiopie, tím, že s nimi posílí transfer technologií a vojenské partnerství. To je zejména případ Saúdské Arábie a Spojených arabských emirátů, které strategicky zajišťují a diverzifikují své vztahy s Čínou, přičemž nechtějí, aby Spojené státy opustily region nebo aby se Írán stal jaderným státem. Podobně ani Jižní Afrika, Brazílie ani Indie, které mohou těžit z multipolarity, se nesnaží nahradit západní hegemonii hegemonií Číny. To přirozeně komplikuje jakékoli ambice BRICS+ formulovat koherentní geopolitický protipól k Spojeným státům.

Vytrvalost řádu založeného na pravidlech vedeného USA nemůže být založena pouze na likviditě dolaru, ale na tom, že Spojené státy vytvářejí a prohlubují obchodní, bezpečnostní a strategické vazby se starými a novými členy BRICS+. To může udržet BRICS+ věrný svému původnímu poslání sloužit jako ekonomický motor, který je integrován do globálního systému, spíše než být unesen autokraty, kteří chtějí nahradit mezinárodní systém.

Harley Lippman je členem správní rady Fondu Partnerství pro mír Agentury Spojených států pro mezinárodní rozvoj. Výše uvedené názory jsou výhradně názory autora.

Obrázek: Shutterstock.